

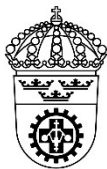

Avdelningen för inspektion
Helena Eneroth,
010-730 91 82
arbetsmiljoverket@av.se

MALMÖ KOMMUN
205 80 MALMÖ

Resultatet av inspektionen 8 september 2021

Ert organisationsnummer: 212000-1124
Arbetsställe: MALMÖ KOMMUN STADSKONTOR OCH
JURIDIKAVDELNING
Besöksplats: AUGUST PALMS PLATS 1, MALMÖ
Besöksdatum: 18 maj - 8 september 2021
Deltagare i inspektionen: Erica Arvebratt, tf HR-direktör
Katrin Stjernfeldt Jammeh , kommunstyrelsens
ordförande
Andreas Norbrant , stadsdirektör
Anders Rubin, nämndsordförande Hälsa-, vård-
och omsorgsförvaltningen
Anders Malmquist, förvaltningschef
Grundskoleförvaltningen
Sara Wettergren, nämndsordförande,
Grundskoleförvaltningen
Anette Stachowicz Jönsson, HR-specialist
arbetsmiljö
Anna Pihlgren, HR-specialist Hälsa-, vård- och
omsorgsförvaltningen
Gisela Öst, förvaltningschef Hälsa-, vård- och
omsorgsförvaltningen
Hans Henrik Helldal, HR arbetsrättsjurist
Lina Dorotea Svärd, Ordf SACO samt
skyddsombud
Melina Tirone, Huvudskyddsombud SSR
Jonas Ahldin, Försäkringskassan
Marie, Huvudskyddsombud Lärarförbundet
Jeanine Lundmark, Huvudskyddsombud
Kommunal
Anja Angsmark, HR
Nenad Jemelka, arbetsmiljöinspektör
Helena Eneroth, arbetsmiljöinspektör

Vi genomförde sammanlagt 12 inspektioner hos er mellan den 18 maj och den 8 september 2021 och inspekterade ert arbetsmiljöarbete. Vid inspektionerna kom det fram en del som fungerade bra, men också en del som ni behöver förbättra. I det här inspektionsmeddelandet redovisar vi de brister vi diskuterade vid inspektionen och de krav vi nu ställer.

Vi kommer att följa upp detta ärende under 2022.

Vid vår uppföljning ska bristerna i detta inspektionsmeddelande vara åtgärdade.

Uppföljningen sker genom en inledande inspektion med ledningen, stickprovsinspektioner i verksamheterna och en återkopplingsinspektion. Syftet med uppföljningen är att kontrollera att ni vidtagit åtgärder och förbättrat det som inte fungerat bra i ert systematiska arbetsmiljöarbete i år. Vi kommer att skicka en föransmälan i god tid före inspektionerna.

Vid vårt besök kommer ni att få visa och beskriva

- hur ni har uppfyllt kraven
- hur skyddsombud och arbetstagare har varit delaktiga i åtgärderna.

Reglerna om att vi har rätt att få den information som vi behöver för vår tillsyn finns i 7 kap. 3 § arbetsmiljölagen.

Vilka ska vara med vid återbesöket?

Vi kommer att kalla samma personer som var med den 18 maj och den 8 september 2021 till en ny inspektion när det är dags att följa upp hur ert arbete med att åtgärda kraven har fungerat.

Arbetsgivaren har alltid ansvaret för arbetsmiljön

Ni som arbetsgivare ska göra det som behövs för att ingen av era arbetstagare skadar sig eller blir sjuk på grund av arbetet. Reglerna om detta finns i 3 kap. 2 § arbetsmiljölagen. Ert ansvar för arbetsmiljön gäller även under tiden ni har på er att åtgärda bristerna.

Brister och krav

Brist 1: Årlig uppföljning har brister

I samband med den inledande inspektionen den 18 maj 2021 besrättade ni att ni årligen gör en uppföljning av ert systematiska arbetsmiljöarbete (SAM), och

dokumenterar den. Vid stickprovsinspektionerna mellan den 18 maj och den 15 juni framkom dock att det finns brister som inte kommit fram genom er uppföljning. Det finns brister i följande delar av ert SAM som inte upptäckts genom er årliga uppföljning.

- Specificering av delegerade arbetsmiljöuppgifter - de delegerade arbetsmiljöuppgifterna är inte tillräckligt väl beskrivna och det finns ingen kompletterande lokal information om vad som till exempel avses när det gäller de grundläggande delarna av SAM (undersöka-riskbedöma-åtgärda-följa upp), vad detta arbete ska omfatta och hur det ska ske. Era delegeringar i arbetsmiljöarbetet är skapade efter chefsnivå utan hänsyn till vilka risker som kan finnas i arbetsmiljön för arbetstagarna där man har sina arbetsmiljöuppgifter. I samband med inspektionerna kunde vi konstatera att detta fick till följd att cheferna inte har tillräckliga kunskaper om vad och hur de ska undersöka samt vilka arbetsmiljöregler som de omfattas av, och att de endast undersöker en mycket liten del av de riskområden som finns i verksamheten.
- Uppföljning av de delegerade arbetsmiljöuppgifterna - Varken de delegerande cheferna eller den årliga uppföljningen fångar upp att 1.a linjens chef inte undersöker alla sina riskområden eller har tillräckliga kunskaper om alla sina riskområden. En grundförutsättning för att upptäcka detta är att det görs uppföljningar av delegerade arbetsmiljöuppgifter och att delegeringarna är så pass specifika att det går att följa upp hur arbetsmiljöarbetet har fungerat. Men det krävs också att arbetsmiljökunskaperna hos de delegerande cheferna är tillräckliga för att de ska kunna göra uppföljningen.
- Kunskaper hos chefer om hur man driver ett lokalt SAM är inte tillräckliga - Detta får till följd att grunden för det lokala systematiska arbetsmiljöarbetet inte görs. Det vill säga att identifiera alla sina riskområden och skaffa sig kunskaper om dessa (inklusive vad arbetsmiljölagstiftningen säger). De flesta chefer förlitar sig på central information och påstötningar från HR. Kunskaperna brister också kring vilken nivå en brist eller risk i arbetsmiljön ska hanteras på. I samband med inspektionerna gavs flera olika exempel på brister/risker i den lokala arbetsmiljön som cheferna inte har kunskaper, befogenheter eller resurser att åtgärda men som ändå inte hade lyfts till en högre nivå i arbetsmiljöarbetet.
- Lokala anpassningar av rutinerna för SAM. Alla de inspekterade arbetsställen saknade dokumenterade rutiner för hur det lokala arbetet ska gå till. I er nya övergripande rutin för SAM har ni förtydligat att det ska finnas lokala rutiner men er Årliga uppföljning fångar inte upp om ett arbetsställe inte har gjort tillräckliga lokala anpassningar av SAM.
- Utredning av olyckor, allvarliga tillbud och tillbud med inslag av våld eller hot om våld - Ni har rutiner som säger att utredningar ska göras i Agera. Men i samband med inspektionerna framkom att några egentliga

utredningar inte görs utan att det oftast handlar om minsta möjliga ifyllande i Agera och skyddsombuden involveras sällan även om de får en notis om att ett ärende finns. Detta kan få till följd att ni inte åtgärdar brister i arbetsmiljön och dessa kan då leda till att det sker olyckor. Er årliga uppföljning fångar i dagsläget inte upp om tillräckliga utredningar genomförs efter olyckor, allvarliga tillbud samt tillbud med inslag av våld eller hot om våld.

- Analyser av ohälsa, olyckor och tillbud – Flertalet arbetsställen gör inga analyser/reflekterar inte över varför ohälsan ser ut som den gör eller tittar sammantaget på ohälsa, tillbud och arbetsskador/olyckor. Det finns därför oftast ingen information om detta att putta in i SAM.
- Introduktion – Innehåller sällan information om arbetsmiljöarbetet och i princip aldrig information om vilka risker som finns i arbetet och hur man skyddar sig mot dessa.
- Samordningsansvar – De flesta chefer saknade kunskaper om vad samordningsansvar är och vad de ska göra om de har samordningsansvaret på arbetsplatsen. Detta fick till följd att de anställda på arbetsplatsen som har en annan chef inte i tillräcklig grad omfattades av SAM. Er årliga uppföljning fångar inte upp att detta.
- Rehabiliteringspersonal och sjuksköterskor till ordinärt boende gör inga riskbedömningar (eller tar del av gjorda) innan de påbörjar arbete i ett nytt hem. Er årliga uppföljning fångar inte upp att dessa riskbedömningar inte blir gjorda.

Ovan brister i ert systematiska arbetsmiljöarbete återfanns på alla eller nästan alla de inspekterade arbetsställena. Flertalet av bristerna ovan bekräftas av HR, chefer och skyddsombud. Det är Arbetsmiljöverkets bedömning att de beskrivna bristerna är genomgående i er organisation och att riskerna för ohälsa och olycksfall med anledning av det är stora.

Krav:

1.1 Ni ska vidta åtgärder för att säkerställa att er årliga uppföljning fångar upp brister i ert systematiska arbetsmiljöarbete på alla arbetsställen som finns i er organisation.

De förbättringar som behövs och som inte kan genomföras omedelbart ska föras in i en skriftlig handlingsplan. I handlingsplanen ska anges när åtgärderna ska vara genomförda och vem som ser till att de genomförs.

Se 11 § AFS 2001:1.

Brist 2: Undersökning och riskbedömning - rutiner

De arbetsställen som är inspekterade i tillsynsinsatsen mellan den 18 maj och den 15 juni 2021 har inga rutiner för hur de regelbundet undersöker och riskbedömer alla de fysiska, organisatoriska och sociala arbetsförhållanden som kan medföra risker i deras arbetsmiljö.

I samband med inspektionerna tillfrågades chefer och skyddsombud om vilka riskområden de hade i sin verksamhet och hur de undersökte dessa. Det framkom då att flertalet chefer och skyddsombud hade god kännedom om vad i deras arbetsmiljö som kunde utgöra risker för medarbetarna och i förekommande fall även för eleverna. Men inget av de inspekterade arbetsställena hade rutiner eller arbetssätt för att regelbundet undersöka dessa riskområden. Istället inskränkte sig deras regelbundna undersökningar sig till en fysisk skydds rond med hjälp av en färdig checklista. Checklisten har samma frågor oavsett arbetsställe och olikheter i vilka risker som förekommer. Även om flertalet frågor i den färdiga checklisten är relevanta så saknades för samtliga arbetsställen en lång rad arbetsförhållanden som hade behövt undersökas. Utöver detta hänvisade chefer till medarbetarundersökningen. Men den medarbetarundersökning ni dagsläget använder er av i Malmö stad ställer få frågor som skulle kunna utgöra delar av en undersökning av riskförhållanden i arbetsmiljön. Några arbetsställen, men långt ifrån alla, gör mindre kompletterande undersökningar av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön till exempel med metoden Piltavlan. I de fall detta görs går man på arbetsstället inte vidare med att konkretisera, dokumentera eller riskbedöma de saker som kommer upp i undersökningen.

Sammanfattningsvis kan sägas att de besökta arbetsställena, i sitt systematiska arbetsmiljöarbete, utgår ifrån vilka undersökningsmetoder Malmö stad tillhandahåller istället för att utgå ifrån vilka risker som finns i deras arbetsmiljö.

Om man inte utgår från de verkliga arbetsförhållandena i sitt systematiska arbetsmiljöarbete kan det finnas risker som ni inte känner till, felbedömer eller inte åtgärdar. Ni kanske inte hittar riskerna för alla arbetstagare. Det kan leda till att arbetstagare blir sjuka eller skadar sig i arbetet.

Krav:

2.1 Ni ska vidta åtgärder för att säkerställa att alla arbetsställen i er organisation har lokalt anpassade rutiner för att regelbundet undersöka och riskbedöma alla de fysiska, organisatoriska och sociala arbetsförhållanden som kan medföra risker i deras specifika arbetsmiljö.

Rutinerna ska ange:

- vilka arbetsmiljöförhållanden/riskområden som ska undersökas
- hur, när och av vem undersökningarna och riskbedömningarna ska göras,

- vilka som ska medverka,
- att riskbedömningar ska vara skriftliga, och
- att det ska stå i riskbedömningen vilka risker som finns, och för varje risk om den är allvarlig eller inte.

Rutinerna ska också ange att riskerna ska åtgärdas och åtgärderna ska följas upp.

Upplysningar och råd:

Ni kan undersöka arbetsmiljön på flera sätt, till exempel genom mätningar, enkäter, intervjuer, och skyddsronder. Metoderna som används kan behöva vara flera för att undersöka ett arbetsmiljöförhållande och inkludera alla arbetstagare som berörs. Välj metoder efter hur riskområdet bäst undersöks. Om kunskap saknas kan företagshälsovården ofta bistå med detta. Se 5 och 8 §§ AFS 2001:1.

Brist 3: Befogenheter, resurser, kunskaper och kompetens för arbetsmiljöuppgifter

Cheferna på de arbetsställen som inspekterats i tillsynsinsatsen, mellan den 18 maj och den 15 juni 2021, och som vid inspektionstillfället hade uppgifter i ert systematiska arbetsmiljöarbete har inte tillräckliga kunskaper om hur de ska undersöka sina lokala arbetsmiljöförhållanden och vilka arbetsmiljöregler som de omfattas av.

Flertalet chefer hade god kännedom om vad i deras arbetsmiljö som kunde utgöra risker för ohälsa och olycksfall för medarbetarna, och i förekommande fall även för eleverna, men de kände inte till hur man lämpligen skulle undersöka dessa riskområden. De kände inte heller, i tillräcklig omfattning, till vilka specifika arbetsmiljöregler de omfattas av. Bristerna kunde ses inom de allra flesta arbetsmiljöområden, till exempel:

- belastningsergonomi
- bildskärmsarbete
- ventilation
- organisatorisk och social arbetsmiljö
- smittrisker
- våld och hot

Cheferna saknade vidare kunskaper om hur de ska hantera risker/brister som de själva inte har tillräckliga kunskaper, befogenheter eller resurser att hantera. I samband med inspektionerna framkom flera exempel på risker/brister som inte lyfts till en högre nivå i arbetsmiljöarbetet trots att de inte kunnat åtgärdas på lokal nivå.

Cheferna saknade också kunskaper om den årliga uppföljningen och vad

informationen ska användas till. Detta gör att de inte sätter sig in i frågorna eller dokumenterar varför de skattar som de gör. De använder sig inte heller, i särskilt stor utsträckning, av det som kommer fram i den årliga uppföljningen i det lokala arbetsmiljöarbetet. Några få av de inspekterade arbetsställena använder en annan checklista benämnd "checklista för planering och uppföljning av SAM på arbetsplatsnivå". De arbetsställen som använder den här checklistan använde sig i större grad av informationen som kom fram, i det fortsatta lokala arbetsmiljöarbetet.

Om de som fått uppgifter inte har tillräckliga befogenheter, resurser, kunskaper eller kompetens får ert arbetsmiljöarbete sämre effekt. Ni kanske inte uppmärksammar alla risker, och då kan riskerna leda till att era arbetstagare blir sjuka eller skadar sig i arbetet.

Krav:

3.1 Ni ska se till att alla de som har uppgifter i det systematiska arbetsmiljöarbetet, i hela er organisation, har tillräckliga kunskaper, samt tillräcklig kompetens för att kunna utföra uppgifterna. De ska ha kunskap om:

- reglerna som har betydelse för deras lokala arbetsmiljö
- de fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden som innebär risker för ohälsa och olycksfall i den lokala arbetsmiljön,
- hur man undersöker alla arbetsförhållanden som kan utgöra risker i den lokala arbetsmiljön
- åtgärder för att förebygga ohälsa och olycksfall kopplat till de lokala arbetsmiljöförhållandena, samt
- hur de ska hantera brister och risker som de inte själva har tillräckliga kunskaper, befogenheter eller resurser att åtgärda

Se 6 § AFS 2001:1.

Vad kan hända om ni inte åtgärdar bristerna?

Det här inspektionsmeddelandet är en uppmaning till er att åtgärda de brister och risker som vi såg vid inspektionen. Kraven är ställda utifrån vår tillämpning av arbetsmiljöreglerna. Om ni inte åtgärdar bristerna och riskerna kan vi komma att besluta om ett föreläggande eller förbud.

Vad är föreläggande och förbud?

Ett föreläggande är ett beslut av en myndighet som innebär att den som beslutet gäller ska genomföra en viss åtgärd. Ett föreläggande kan förenas med vite, vilket betyder att den som inte följer föreläggandet kan tvingas betala en summa pengar.

Ett förbud är ett beslut av en myndighet som innebär att den som beslutet gäller inte får lov att göra en viss handling. Ett förbud kan förenas med vite, vilket betyder att den som inte följer förbudet kan tvingas betala en summa pengar.

Läs mer om arbetsmiljö och reglerna på av.se

Läs gärna mer om oss och om arbetsmiljöreglerna på vår webbplats av.se. Där kan ni också hämta arbetsmiljölagen och våra föreskrifter.

Har ni frågor går det bra att kontakta oss.

Helena Eneroth
arbetsmiljöinspektör

Kopia till

erica.arvebratt@malmo.se
katrin.stjernfeldt-jammeh@malmo.se
andreas.norbrant@malmo.se
anders.rubin@malmo.se
anders.malmquist@malmo.se
sara.wettergren@malmo.se
gisela.ost@malmo.se
melina.tirone@malmo.se
jeanine.lundmark@malmo.se